

UVOD

Proces povratka i njegova održivost, uprkos okolnostima vladanja neprincipijelnih politika u našoj zemlji, ipak, bilježi blagi, ali još uvijek ni izbliza, zadovoljavajući trend rasta broja povratka na prijeratna mjesta življenja.

Projekat „Monitoring održivog povratka u BiH“ funkcioniše na različitim nivoima: operative intervencije izvode se na mikro nivou, a rezultati spadaju u mikro i makro nivo, tačnije na entitetske i državne nivoe legislativnih i izvršnih tijela / institucija odlučivanja. Najbolja iskustva/vještine u „dobroj upravi“ će biti izuzetno važan princip projekta, koji se sadržava u jakom i uspješno-orijentiranom partnerstvu između vlade i civilnog društva.

Projektne aktivnosti pored menadžera i assistenta projekta, sprovodi 10 monitora na terenu – interno raseljenih osoba/povratnika, organizovanih u pet (5) mobilnih timova. Monitori su prošli trening za nadgledanje (monitoring), zagovaranje, izvještavanje i javne odnose (PR). Njihove glavne odgovornosti podrazumijevaju: Saradnju sa lokalnim vlastima kroz učešće u radu opštinskih Komisija za programe pomoći i rekonstrukcije stambenih jedinica (predstavljajući njihova zapažanja sa terena koja se tiču projekata pomoći povratka i njegove održivosti, kao i prijedloge za izmjene/akcije koje treba poduzeti); organizovanje sastanaka u lokalnim zajednicama za diskusiju i prijedloge vezane za osiguravanje održivog povratka; Informisanje potencijalnih korisnika o rekonstrukciji, projektima povratka i mogućnostima; Redovna komunikacija sa udruženjima-članicama SIRL-a radi uskladenosti akcija, pružajući informacije i rezultate nadgledanja / monitoringa; Predstavljanje interesa i prava povratnika, interno raseljenih osoba i izbjeglica opštinskim, entitetskim i državnim vladama.

U obavljenom monitoringu u proteklom periodu koji se odnosio na oblasti rekonstrukcije (oblici kolektivnog i individualnog stanovanja, stanje oštećenih i porušenih stambenih objekata kolektivnog stanovanja na području Bosne i Hercegovine), oblasti infrastrukture ((putna mreža, škola, obdaništa, domove kulture, vjerske objekte, mostove, vodovodnu mrežu) došlo se do podataka koji između ostalog oslikavaju i neizbježne činjenice teškog i neizvjesnog okončanja života u „izbjegličkim naseljima“.

Upravo ta neizvjesnot i težak ekonomsko-socijalni status s jedne, te nedostatak sredstava za izgradnju i rekonstrukciju njihovih porušenih objekata s druge strane, prognanicima ne daju nadu u njihovu skorašnje rješenje problema sa kojima su suočeni preko 13 godina.

Letargičnost prema, za njih već odavno ispraznoj priči, 'povratku', kako se moglo čuti boraveći među njima, zbog višegodišnjih obećanja sa svih strana i nepovjerenja prema državnim institucijama svih nivoa, također je činjenica koja iz dana u dan postaje pravilo i kojem se priklanjaju i doskorašnji zakleti zagovornici povratka na svoja ognjišta.

Dakle, u međuvremenu od samog početka povratka 1996. godine, a naročito od 2000. godine kada se proces zahuktao, pa do danas, splasnula je želja i volja za povratkom.

Razlozi lošeg stanja povratka su:

Prvo: značajan broj raseljenih osoba koje su živjele u kolektivnim smještajima je u tom razdoblju izgubio, odnosno prestao imati status reseljenih osoba.

Drugo: Oni koji još uvijek žive u kolektivnim naseljima smatraju da su neopravdano zapostavljeni, iako su proglašeni kao prioritet u odabiru korisnika u obnovi i rekonstrukciji kuća u mjestima prijeratnog življenja, zbog najavljenog 'zatvaranja kolektivnih smještaja'.

Treće: nedovoljna informisanost; o objavljivanju javnih poziva za pružanje pomoći u rekonstrukciji i izgradnji kuća, o bezbjedonosnosti situacije u mjestima povratka, o ekonomsko-socijalnim prilikama, o pravima na zapošljavanje, obrazovanje, zdravstvo, te ostale segmente života koji znače održivost povratka.

Značajnom preprekom se pokazala i kompliciranost u načinu prikupljanja potrebne dokumentacije za prijavljivanje na javne pozive za što je neophodno izdvojiti i značajna novčana sredstva.

S obzirom da se radi o velikom broju porodica koje su preživjele ratne traume prouzrokovane ubistvima, zatočeništvima, nestankom članova njihovih porodica itd., izražen je stav da se ne žele vratiti 'na svoje', pri čemu će nastojati koristiti ovaj smještaj sve dok postoji ikakva mogućnost.

Također, manji broj reseljenih je na veoma bučan način i sa negodovanjem iskazao stav o korumpiranosti onih koji na određen način vode aktivnosti povratka. Radi se uglavnom o članovima opštinskih i drugih komisija za odabir korisnika pomoći u rekonstrukciji kuća iz redova povratnika.

Naročitu pozornost izazvalo je pitanje: Kako pomoći onim licima koja su u međuvremenu stekla punoljetnost i koja su zosnovala svoje porodice, a prije rata su bili djeca? Radi se o mladim ljudima koji izražavaju želju i volju za povratkom, ali ne mogu aplicirati za kuću, jer je kao maloljetnici nisu mogli ni imati. Prema našim saznanjima, dakle, radi se o osobama čiji rješenje problema u zakonskim okvirima nije predviđeno. Oni su 'ni na nebu ni na zemlji'.

Smatramo da je potrebno intenzivno sprovoditi javnu kampanju informisanja i zagovaranja pozitivne prakse povratka na svakom mjestu i u svakoj prilici.

- **Potrebno je isticati pozitivne primjere procesa povratka, naročito u njegovoj održivosti,**
- **Maksimalno isforsirati pozitivne strane revidirane Strategije za povratak i ono što ona zapravo jeste u svojoj suštini,**
- **Upoznavati ih sa pravima i mogućnostima ostvarivanja istih u mjestima povratka; zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje, bezbjednost, reintegracija, obnavljanje dobrih međunacionalnih odnosa, zatim u ostvarivanju izbornih prava itd.**
- **Sistemske raditi na obezbjeđivanju metoda i metodologije sprovođenja ovih aktivnosti,**
- **Označiti i trasirati smjernice uloge medija u ovom procesu, te lobiranju i pružanju direktne podrške onima koji ove i slične radnje već poduzimaju,**
- **Maksimalno u ovaj proces uključiti nevladin sektor koji se bavi pitanjima povratka.**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

SAVEZ UDRUŽENJA-UDRUGA IZBJEGLICA,
RASELJENIH LICA I POVRATNIKA U BIH
Union of Associations of Refugees, Displaced
Persons and Returnees in B&H

SADRŽAJ

1. Uvod.....
2. Osnovni podaci o projektu.....
3. Edukacija monitora.....
4. Saradnja sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH.....
5. Saradnja sa Komisijom za izbjeglice i raseljena lica BiH.....
6. Saradnja sa Fondom za povratak BiH.....
7. Saradnja sa lokalnim, kantonalnim, entitetskim vlastima.....
8. Saradnja sa lokalnim udruženjima i ostalim civilnim društvom.....
9. Obilazak kolektivnih centara.....
10. Saradnja sa ostalim institucijama i organizacijama.....
11. Mediji.....
12. Rezime.....

Edukacija monitora je imala za cilj da što kvalitetnije i s većim stepenom vještina prate proces održivog povratka. U I fazi, monitoring se odnosio na rekonstrukciju (individualne objekte, kolektivno stanovanje, kolektivne centre) i infrastrukturu (putna mreža, škola, obdaništa, domove kulture, vjerske objekte, mostove, vodovodnu mrežu) (Slike 1., 2. i 3.)

(Anex 1. Izvještaji sa edukacije)

Zabrinuti zbog izuzetno loše situacije i agonije kroz koju prolaze izbjeglice, raseljena lica i povratnici u BiH uputili smo dopis poslanicima Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine da glasaju za predloženi budžet za 2008.godinu u kojem je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH dalo svoj prijedlog za sredstva potrebna u 2008.godini.

(Anex 2. Pismo za poslanike Predstavničkog Doma u orginalnoj verziji)

Slika 4.

Slika 5.

Slika 6.

Saradnja sa
Ministarstvom za
Ljudska prava i
izbjeglice BiH

Uvažavajući ulogu civilnog društva, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH pozvalo nas je da učestvujemo u kreiranju Revizije Strategije Bosne i Hercegovine za implementaciju Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Učestvovali smo u 10 radnih podgrupa koje su predviđene Akcionim planom za reviziju Strategije (rekonstrukcija, implementacija imovinskih zakona, elektrifikacija, infrastruktura, zdravstvo, socijalna zaštita, obrazovanje, rad i zapošljavanje, sigurnost i deminiranje i naknada štete).

U svim podgrupama učesnici Saveza udruženja udruga izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH dali su konkretne prijedloge.

Tako npr. iz oblasti rekonstrukcije identificirani su slijedeći problemi i posljedice:

- Potrebe prijavljenih registriranih porodica za izgradnju ratom devastiranih i porušenih individualnih stambenih objekata i kolektivnog stanovanja,
- Suočavanje sa porodicama koje nisu evidentirane u bazi podataka za rekonstrukciju stambenih jedinica, a pripadaju izbjeglim, raseljenim-socijalnim kategorijama stanovništva,
- Porodice koje žive u kolektivnim centrima i alternativnim smještajima: a) evidentirane u bazi podataka, b) ne evidentirane, a žive u nehumanim uslovima življenja, c) porodice koje su prije rata bili podstanari, d) porodice koje su osnovale svoje porodice i žive kao podstanari van domaćinstava iz 1992.godine.

Mjere su da se osiguraju sredstva za sve uništene objekte, za one koji imaju status raseljenih lica, posebno izdvojiti sredstva za identifikaciju i pomoć za najugroženije porodice koje su obuhvaćene bazom podataka i ostale nabrojane kategorije.

Preporuke: koordinirana saradnja nevladinog i vladinog sektora na lobiranju većeg izdvajanja finansijskih sredstava za proces rekonstrukcije pomenutih kategorija stanovništva u BiH:

- a) veća izdvajanja sredstava na nivou BiH (iz budžeta, privatizacijom, PDV-a, i sl.)
- b) veća izdvajanja sredstava na nivou entiteta
- c) veća izdvajanja sredstava kantona i opština.

	<p>Treba lobirati kod međunarodnih institucija, implementing organizacija, ambasada o uključivanju u proces rješavanja pomenutih problema.</p> <p>Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH će skupa sa drugim resornim ministarstvima u BiH (Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo sigurnosti i dr.), kao i nadležnim entitetskim ministrstvima i službama Brčko Distrikta BiH, a u saradnji sa resornim institucijama međunarodne zajednice i nevladinim organizacijama u BiH, na temelju pouzdanih pokazatelja koji su prikupljeni u prethodnom periodu, razviti poseban i konkretan operativan plan za realiziranje ovog procesa u BiH do kraja 2010.godine (Slike 4., 5. i 6.)</p>
<p>Saradnja sa Komisijom za izbjeglice i raseljena lica BiH</p>	<p>U toku ovog prvog izvještavanja održane su tri sjednice Komisije za izbjeglice i raseljena lica BiH.</p> <p>Za Komisiju je pripremljen materijal o stambenim jedinicama i kolektivnim centrima koji je prikupljen u I fazi projekta «Monitoring održivog povratka u BiH». Pripremljeni materijal je podjeljen svim članovima Komisije od strane našeg posmatrača .</p> <p>(Anex 3. pomenuti materijal i materijal od Komisije upućen Savezu).</p> <p>Na zadnjoj sjednici jedna od najznačajnijih tačaka Dnevnog reda su 4. i 5. odnosno, usvajanje Odluke o izboru prioriternih lokaliteta u kojem će se realizirati Zajednički projekti rekonstrukcije individualnih stambenih jedinica, kao i objekata kolektivnog stanovanja (zgrade-kondominiumi) u 2008.godini.</p> <p>Većina članova Komisije je smatrala da je potrebno izvršiti preraspodjelu sredstava na način da se osigura nacionalna zastupljenost. S druge strane, Savez udruženja udruga izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH, kao i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH su imali isti stav, a to je da se članovi Komisije trebaju opredjeliti za izbor prioriternih općina/opština, ali da se ne rukovode političkim razlozima koji bi sigurno obeshrabrili krajnje korisnike.</p> <p>Mišljenja smo da se etničkim principom može korigovati eventualni debalans koji se pokaže nakon primjene propisa, ali nikako da to bude polazna osnova.</p> <p>Kao reakciju na gore navedeno, Savez je uputio dopis ministru Safetu Haliloviću u kojem smo istakli da cijenimo njegov stav i opredjeljenje da se bori za poštivanje funkcionisanja sistema kroz procedure i Uputstvo za način i odabir korisnika programa pomoći i rekonstrukcije stambenih jedinica.</p> <p>Također, predložili smo ministru da suspenduje svoju odluku o udruživanju sredstava kroz Fond za povratak BiH i da izdvojena sredstva implementira kroz Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH. Smatramo da bi ovo bio konkretan doprinos pomenutog resornog ministarstva jer u protivnom ovo će postati buduća praksa koja bi se na takav način legalizirala.</p>
<p>Saradnja sa Fondom za povratak BiH</p>	<p>Savez je uputio dopis gosp.Mlađenu Božoviću, direktoru Fonda za povratak BiH u kojem izražava svoju zabrinutost zbog odluke Komisije za izbjeglice i raseljena lica BiH da se predviđena sredstva iz budžeta Vijeća ministara BiH, entiteta Federacije BiH i Republike Srpske, te Distrikta Brčko u iznosu 21.800.000 KM realiziraju za rekonstrukciju stambenih objekata <u>ne po prioritetu potreba na terenu već po nacionalno ključu.</u></p> <p>(Anex 4. Dopis direktoru Fonda za povratak u originalnoj verziji)</p> <p>Do sada, u praksi od Dejtona, do danas nijedna implementing strana organizacija nije primjenjivala ovakav način odabira korisnika, a koristila je novac stranih obveznika. Novac treba biti raspoređen prema beskućnicima a ne prema budućim biračima.</p> <p>Upozorili smo da je, radi bržeg i efikasnijeg utroška predviđenih finansijskih sredstava, potrebno da Komisija sazove sastanak na kojem bi se utvrdili stvarni prioriteti.</p>

	<p>Savez je radio na kampanji koja se odnosi na informisanje udruženja udruga povratnika, raseljenih lica i izbjeglica o predviđenim sredstvima koje je Fond usmjerio na ekonomsku podršku. Bilo je potrebno pripremiti projekte koji će se aplicirati prema Fondu, a nakon toga i implementirati u lokalnim zajednicama koje su na vrijeme predali projekat Fondu. Primjer : Savez je dao podršku Nezavisnom birou za razvoj Modriča koji su napisali projekte zapošljavanja povratnika za opštinu Modriča, Zvornik, Banja Luka, Doboj i dr., a sredstva su tražili od Fonda za povratak BiH.</p>
<p>Saradnja sa lokalnim, kantonalnim, entitetskim vlastima</p>	<p>U redovnim kontaktima i saradnji sa našim udruženjima udrugama članicama Saveza i ostalim civilnim društvom informisali smo ih o početku realizacije projekta „Monitoring održivog povratka u BiH“, a u cilju identificiranja problema u svojoj lokalnoj zajednici.</p> <p>Prema “Uputstvu za način i odabir korisnika projekata pomoći i rekonstrukcije ratom oštećenih stambenih jedinica” u čl.23 (Sastav Komisije za odabir korisnika; Službeni glasnik BiH, br.48, strana 47/86) stoji da se u sastavu Komisije obavezno nalaze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. predstavnici općine (2); 2. ovlašteni predstavnik donatora (1); 3. predstavnici organizacija i udruženja koja se bave pitanjima izbjeglica i raseljenih osoba u Bosni i Hercegovini; 4. predstavnik udruženja građana povratnika, a u izuzetnim slučajevima gdje nije registrirano udruženje građana povratnika predstavnik građana povratnika (1). 5. Na sjednice Komisije se obavezno poziva predstavnik Regionalnog centra Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH koji ima zakonsku obavezu da vrši monitoring nad procesom odabira korisnika projekata povratka i rekonstrukcije stambenih jedinica. <p>Radi pravilne primjene “Uputstva za način odabira korisnika projekata povratka i rekonstrukcije ratom oštećenih stambenih jedinica” SIRL BiH je prikupio imenovanja osoba predstavnika udruženja udruga povratnika (k njih ima 93) za članove Opštinske Komisije za odabir korisnika projekata pomoći povratka i rekonstrukcije ratom uništenih i oštećenih stambenih jedinica. Nakon prikupljenih prijedloga sačinjena je lista, a sva pojedinačna imenovanja predstavnika prosljeđena su opštinama. (Anex 5. Spisak opština kojima su upućena imenovanja)</p> <p>U cilju što efikasnije saradnje civilnog društva i lokalnih vlasti, te kako bismo olakšali posao monitorima, opštinama u kojima se implementira projekat « Monitoring održivog povratka u BiH » prosljedili smo dopise koji su sadržavali imenovanje monitora za određenu opštinu, odnosno za određenu regiju, kao i opis projekta. Do sada smo iz 25 opština dobili potvrdne pismene odgovore sa jasnom željom za učešćem u što boljoj realizaciji ciljeva projekta. Također, ispred opštine imenovani su službenici-kontakt osobe koje nam u svakom trenutku stoje na raspolaganju za bilo koju vrstu pomoći i saradnje.</p> <p>Slanje dopisa i kontinuirana komunikacija sa opštinama bila je otežana jer se veći broj opštinskih vlasti nalazi na kraju svog mandata i pripremaju se za lokalne izbore tako da je bilo neophodno da ih više puta kontaktiramo kako bismo dobili željene odgovore. Uporno nametanje za saradnju rezultiralo je impozantnim brojem odgovora.</p> <p>Dosadašnja saradnja Saveza sa lokalnim vlastima rezultirala je potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju sa 50 opština. Predmet Memoranduma je regulisanje međusobnih odnosa u implementaciji programa održivog povratka u opštini. Kako bismo pospješili ostvarivanje direktnog kontakta lokalnih udruženja udruga i lokalnih vlasti odnosno otklanjanje nedostatka komunikacije između civilnog društva i lokalnih vlasti odlučili smo proširiti listu opština potpisnika Memoranduma o razumijevanju. Za početak smo predloženi tekst Memoranduma prosljedili ostatku opština sa liste prioriternih opština koje je delegirala Komisija za izbjeglice i raseljena lica BiH, a sa kojima nismo imali potpisan Memorandum (ukupno 25 opština). Do sada smo dobili potpisane Memorandume od 5 opština (Bijeljina,</p>

Ključ, Konjic, Travnik i Glamoč). Namjera nam je da nastavimo sa slanjem Memoranduma opštinama kako bismo u dogledno vrijeme imali poptisane memorandume sa svim opštinama u BiH.

- Kao pozitivan pokazatelj uspješnosti naše saradnje sa opštinskim vlastima ističemo opštinu Doboj.

Predstavnici lokalne vlasti su izrazili zadovoljstvo i spremnost za saradnju sa Savezom udruženja-udruga izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH istakavši da je neophodno da Savez lobira kod domaćih i stranih institucija za pomoć opštini Doboj koja je u prethodnom periodu postigla zavidne rezultate u procesu održivog povratka svih nacionalnosti.

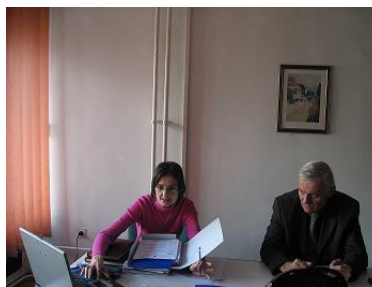
Dogovoreno je da će Opština Doboj pomoći povratnicima Hrvatske nacionalnosti u svim mjesnim zajednicama opštine Doboj, a posebno MZ Komarica i Cer u elektrificiranju sa izdvojenim sredstvima u budžetu od 50.000,00 KM, a Elektrodistribucija će izdvojiti 40.000,00 KM. Planirana je i gradnja 3 trafo stanice (80.000,00 -90.000,00 KM) i 1800 metara dalekovodne mreže.

Također, dogovoreno je da će opština popraviti prilazne puteve u povratnička naselja i izdvojiti sredstva za obnovu Župnog ureda u iznosu od 15.000,00 KM.

- Mostar – Savez je lobirao da se izdvoje sredstva putem koordinacionog odbora koji se sastoji od predstavnika Federalnog ministarstva za raseljene osobe i izbjeglice, predstavnika Gradske uprave Grada Mostara, gdje smo uspjeli uključiti predstavnike Udruženja “Moj dom”, članice Saveza. Izdvojeno je 11 miliona KM za izgradnju stambenih objekata zajedničkog stanovanja (kondominiuma).
- Za Foču smo također izlobirali 2 miliona KM za obnovu 30 kuća.
- Pomoć u rekonstrukciji 40 kuća u opštini Glamoč obezbjedili smo iz Državnog ministarstva i Ministarstva za izbjeglice RS.
- Višegrad – nakon posjete povratnicima gdje je još kuća ne obnovljeno u Gornjem i Donjem Štitarevu izlobirali smo da opština u narednom periodu dobije sredstva od Državnog ministarstva u iznosu od 400 hiljada KM. Ovo isto važi i za Rudo.

Slika 7.

Slika 8.

Slika 9.

Predstavnike Saveza udruženja-udruga izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH u Ministarstvu za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo primio je pomoćnik ministra gosp. Mehemed Kaltak.

Predstavnici Saveza prezentirali su projekat «Monitoring održivog povratka u BiH», a u cilju uključivanja pomenutog ministarstva u finansijsku podršku u realizaciji projekta Također, gosp. Kaltak je istakao važnost djelovanja Kantonalnog ministarstva u cilju održivog

povratka u 2008.godini u Kantonu Sarajevo i svih onih koji se žele vratiti iz Kantona Sarajevo u prijeratna mjesta boravka. U cilju toga izdvojeno je oko 17 miliona KM.

Dana 21.05.2008 god. od pomenutog ministarstva, dobili smo odgovor da nisu u mogućnosti finansijski podržati predloženi projekat uz obrazloženje da će predviđena sredstva u Budžetu 2008 za podršku povratku, biti implementirana putem Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica. **(Slike 7., 8. i 9. + CD prezentacije projekta u Power Point-u)**

Slika 10.

Slika 11.

Na sastanku sa premijerom Zapadno-hercegovačke županije dr. Zvonimirom Jurišićem razgovaralo se na temu:

1. Upoznavanje
2. premijera sa projektom „Monitoring održivog povratka u BiH“
3. Povratak Hrvata u Posavinu

Nakon prezentacije projekta dr.Jurišić je podržao implementaciju predstavljenog projekta i izrazio želju da Županija želi učestvovati u sufinansiranju pomenutog projekta. Također, premijer je izrazio želju da nastavi saradnju sa Savezom (Slika 10. i 11.).

Slika 12.

Slika 13.

Na zahtjev Saveza, organizovan je sastanak sa ministrom Edinom Mušićem iz Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica i ministrom Salkom Obhodžašem iz Ministarstva za prostorno uređenje i zaštitu okoliša FBiH dana 20.03.2008.godine u prostorijama Saveza. Nakon prezentacije projekta „Monitoring održivog povratka u BiH“ uslijedila je finansijska podrška od 25.000 KM od Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica za kupovinu auta (Slika 12. i 13.).

Također, uputili smo zahtjev za sufinansiranje projekta „Monitoring održivog povratka u BiH“ entitetskim resornim ministarstvima i Distriktu Brčko. Od Ministarstva za izbjeglice RS i Odjeljenja za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Distrikta Brčko dobili smo odgovor da su sredstva planirana budžetom za 2008 raspoređena već u decembru 2007, a time i definisane aktivnosti i okviri rada. Dobili smo punu podršku za realizaciju ovog projekta, ali nažalost iz navedenih razloga nisu u mogućnosti finansijski podržati projekat.

Predsjedništvo, Sarajevo

Prošireno Predsjedništvo, Tuzla

Skupština Bijeljina

Na sastanku Operativnog biroa za projekte i aktivnosti povratka odlučili smo da projekat « Monitoring održivog povratka u BiH » prvo prezentiramo članovima Predsjedništva Saveza, proširenom Predsjedništvu i Skupštini Saveza koji će prenijeti informacije u svojoj lokalnoj zajednici.

Članovi Predsjedništva prihvatili su jednoglasno projekat i smatraju da je ovo jedini način da se prezentiraju problemi sa kojima se susreću u procesu održivog povratka.

Nakon toga, lokalna udruženja-udruge članice Saveza (93) i ostalo civilno društvo smo kroz organe upravljanja ukratko informisali o projektu « Monitoring održivog povratka u BiH » uz definisanje važnosti njihove uloge u realizaciji ciljeva pomenutog projekta, te prosljedili upitnike koji predstavljaju vodilju za istraživanje na terenu.

Prosljedili smo tri upitnika, i to:

1. Upitnik o stambenoj jedinici koji sadrži pitanja poput : opština, adresa, namjena zgrade, spratnost, br.stambenih jedinica, površina zgrade, trenutno stanje zgrade, koliko porodica živi u zgradi ili koliko čeka na njenu obnovu, br.raseljenih porodica koje su naseljavale zgradu 1991.godine;
2. Upitnik o kolektivnom centru sadrže slijedeće elemente : naziv kolektivnog centra, mjesto u kojem se nalazi, da li centar neko finansira, broj korisnika, da li su korisnici interno raseljena lica (sa prijeratnom privatnom imovinom), interno raseljena (bez prijeratne privatne imovine) ili lica bez statusa, usluge koje centar nudi;
3. Upitnik o individualnim objektima se sastoji od osnovnih podataka o nositelju domaćinstva i od podataka o individualnom objektu za rekonstrukciju.

(prilog : Upitnici)

- Također, provedena je **anketa o infrastrukturi** u povratničkim naseljima u BiH. U I fazi je bilo najažurnije 35 udruženja udruga iz općina B.Brod, Banja Luka, Gradiška, Bijeljina, Derventa, Donji Vakuf, Dobož, Mostar, Sarajevo, Ilijaš, Tuzla, Kladnja, Konjica, Kozarske Dubice, Kozarca, Srebrenice, Šamca, Velike Kladuše, Višegrada, Zvornika. Anketa je obuhvatala podatke o putnoj mreži, školama, obdaništima, domovima kulture, vjerskim objektima, mostovima, vodovodnoj mreži.

S obzirom da je ovo prvi projekat u Bosni i Hercegovini koji implementira nevladina organizacija u saradnji sa državnim resornim ministarstvom imali smo priliku da upoznamo članove NVO Vijeća i Odbora za civilno društvo. Reakcija članova je bila iznenađujuća i vrlo pozitivna jer sam Odbor koji je potpisao Protokol o saradnji sa Vijećem ministara, nije ni blizu dogovora o realizaciji sličnog dogovora. Ovo će biti « put » za nevladine organizacije koje će u budućnosti implemetirati projekte IPA fondova.

Saradnja sa
lokalnim
udruženjima i
ostalim civilnim
društvom

**Obilazak
kolektivnih
centara**

Kolektivni centar Višća

Kolektivni centar Karaula

Kolektivni centar Mihatovići

Kada se radi o problematici rješavanja kolektivnih centara uprkos činjenici da se ovom problematikom bavi veliki broj institucija i organizacija (opštine, entiteti, ministarstva, strane implementing organizacije, UNHCR, OSCE), nas kao Savez udruženja udruga izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH je interesovalo koliko je registrovano kolektivnih centara i njihovih korisnika u BiH, da li ih neko finansira, da li su korisnici interno raseljena lica (sa prijeratnom privatnom imovinom), interno raseljena (bez prijeratne privatne imovine) ili lica bez statusa.

Prvi obilazak kolektivnim centrima započeli smo obilaskom kolektivnog centra «Čiča» u Lukavici. Posjetili smo lica koja navedene prostorije koriste kao nužni smještaj uz saglasnost Opštine Istočno Sarajevo. Ministarstvo za izbjegla i raseljena lica Istočno Novo Sarajevo trebalo je do

31.08.2006.godine iznaći mogućnost trajnog rješenja (smještaja), a do danas to još uvijek nije učinjeno. SIRL BiH obratio se relevantnim institucijama da riješe status lica kojima su uskraćena osnovna ljudska prava i koji žive u veoma lošim nehigijenskim uslovima i zapuštenim prostorijama u ekstremnom siromaštvu (lica koja nemaju nikakvih primanja i zaposlenja).

U toku izvještajnog perioda uspjeli smo evidentirati 51 kolektivni centar čije se fotografije i detaljan opis nalaze u prilogu izvještaja.

**Saradnja sa
ostalim
institucijama i
organizacijama**

Imali smo priliku sastati se sa **delegacijom Vanjsko –političke komisije Švicarskog Parlamenta**. Pozvani su ključni akteri i partneri Švicarske razvojne saradnje u dijalogu na polju upravljanja migracijama i povratku. Učesnici su zamoljeni da ukratko prezentiraju tekuće aktivnosti i prioritete svojih matičnih organizacija/institucija. Sastanak je ocijenjen kao vrlo uspješan i koristan.

Predsjednica Saveza udruženja udruga izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH upoznala je prisutne (ambasadora Švicarske, 9 parlamentaraca Švicarske Vlade, direktora ureda SDC-a Thomas Ruegg, predstavnika Ministarstva pravde BiH gosp.Barišu Arnauta, pomoćnika ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH gosp.Maria Nenadića, Agencija za ravnopravnost gosp.Samira Rizvu, IOM) o važnosti projekta „Monitoring održivog povratka u BiH“. Ovo je prvi projekat u BiH kojeg realizira NVO kao dio civilnog društva u partnerstvu sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Projekat će zasigurno otvoriti put budućoj saradnji koje će implementirati NVO u saradnji sa institucijama BiH.

Održan sastanak sa predstavnikom Agencije za rad i zapošljavanje BiH. Kao nastavak razgovora koji smo započeli na sastanku u Goraždu, organiziran je sastanak predstavnika SIRL BiH sa predstavnicima Agencije za rad i zapošljavanje BiH. Na sastanku je pojašnjena uloga i važnost Agencije za rad i zapošljavanje koja koordinira aktivnosti sa entitetskim vlastima i Zavodima za zapošljavanje u vezi sa zapošljavanjem u projektima od interesa za BiH. Dogovoreno je da se u narednom periodu Agencija za rad i zapošljavanje BiH, obrati entitetskim Zavodima za zapošljavanje i Distrikta Brčko sa zahtjevom za obezbjeđivanje većih sredstava za otvaranje novih radnih mjesta. Takođe, i SIRL BiH će učiniti isto. Ugovorena je saradnja i veća koordinacija između Agencije i SIRL BiH, a takođe ostavljena je i mogućnost potpisivanja Memoranduma o saradnji.

Sastanak sa predstavnicima Ministarstva civilnih poslova: Sastanku su prisustvovali pomoćnici ministra iz Sektora za obrazovanje, Sektora za zdravstvo, Sektora za rad i zapošljavanje, Sekretar ministarstva. Cilj sastanka je praćenje primjene zakonskih propisa iz oblasti zdravstva, školstva, zapošljavanja i socijalne politike u BiH. Predstavnici pomenutog ministarstva su nas informisali o aktivnostima i mjerama koje poduzima ovo ministarstvo po pitanju rješavanja problema koje su vezane za pomenute oblasti. Zaključeno je da će SIRL BiH sa terena ukazivati na probleme koji su vezani za zapošljavanje, socijalnu politiku, penzije i zdravstvo a koji bi se trebali sistemski rješavati.

Sastanak sa predstavnicima Sarajevske razvojne agencije SERDA: Na sastanku je predstavnicima SERDE prezentiran projekat koji implementira SIRL BiH i razmatrane su mogućnosti zajedničkog djelovanja. SERDA je dala punu podršku projektu i dogovoreno je da se tokom narednog perioda uspostavi aktivnija razmjena informacija o aktivnostima koje provode dvije organizacije u cilju konkretnog rješavanja problema zapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta kroz projekte koje finansira SERDA putem lokalnih zajednica pojedinačno i preko poslodavaca.

Sastanak u Federalnom Zavodu PIO/MIO Na sastanku se razgovaralo sa pomoćnikom direktora. Cilj sastanka je praćenje primjene zakonskih propisa iz oblasti penziono/mirovinskog osiguranja u FBiH. Razgovarali smo o nacrtu Strategije reforme penzionog sistema u FBiH koja predviđa uvođenje tri stupa osiguranja. Gosp. Garib je istakao ukoliko ne budu uvedeni novi vidovi penzionog i invalidskog osiguranja uz činjenicu da prosječno imamo 10.000 novih penzionera (ukupno 330.000) postojeći vid osiguranja neće moći još dugo izdržati. Uz postojeću reformu planirano je napraviti penzioni sistem koji će najbolje odgovarati našem društveno ekonomskom uređenju i biti najpribližniji rješenjima koja će budućim penzionerima omogućiti perspektivniju budućnost. Pored gore navedenog gosp. Garib je govorio o planovima osiguravajućih kuća i formiranju konzorcija osiguravajućih kuća koje će u narednom periodu investirati u javne radove a samim tim osiguranici će moći ostvarivati profit (u vidu dodatnog i dobrovoljnog osiguranja). Što se tiče uvođenja socijalne penzije/ mirovine potrebno je prije svega završiti reformu penzionog sistema, socijalne-zdravstvene zaštite na nivou entiteta i Države BiH jer ako bi Država participirala Fondu sredstva mi bi smo bili na prvom koraku ka uvođenju Državne penzije. Zaključeno je da će SIRL BiH dati puno podršku reformi postojećeg penzionog sistema koja će u budućnosti dovesti do uvođenja Državne penzije mirovine, a putem kampanje promovisati nove vidove osiguranja koji bi trebali sistemski riješiti problem siromaštva u BiH.

Sastanak u Ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva RS Cilj sastanka je bio da se prezentiraju mjere Vlade RS po pitanju socijalno nerazvijenih područja i ruralnog razvoja. Prema informacijama koje smo dobili od gosp. Kovačevića, Republika Srpska je u ovoj godini planirala

izdvojiti 82.000.000 KM za podsticaj u poljoprivredi od toga 50% za proizvodnju. Sada trenutno u sektoru poljoprivrede radi se na registraciji 30.000 gazdinstava (jedan od uslova za podsticaj je registrovano gazdinstvo). Što se tiče ruralnog razvoja planirano je 10.000.000 i to će biti realizirano za infrastrukturu, puteve, elektifikaciju). Potpisan je dokument o saradnji oba ministarstva (entitetska) i Distrikta Brčko u okviru Strategije za razvoj poljoprivrede i ruralnog razvoja. Ministarstvo podržava rad Saveza i zahtjeva da se aktivno uključimo u narednom periodu u cilju Kampanje koja bi informisala kako stanovništvo tako i širu lokalnu zajednicu. Savez će pratiti rad po sektorima nadležnog ministarstva i na terenu preko svojih udruženja građane informisati o vidovima podsticaja.

Predstavnici SIRL BiH održali su sastanak sa podpredsjednikom Federacije BiH g.Mirsadom Kebom, gdje smo ga informisali o budućim aktivnostima i ekonomskoj podršci povratnicima, naročito u Federaciji. Razgovaralo se o civilnom monitoringu, koji je bio predmet Memoranduma o saradnji potpisanog između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH u vrijeme kada je g.Kebo bio ministar ovog ministarstva, a koji se tek primjenjuje sada kroz implementaciju projekta: „Monitoring održivog povratka u BiH“. Neophodno je da institucije vlasti prepoznaju značaj ovakvog projekta . Zaključak je da se u narednom periodu uloga lokalnih zajednica pojača i finansijski pomogne kako bi preuzela potpunu odgovornost u procesu održivog povratka i reintegracije povratnika. Predstavnici SIRL BiH zamolili su dopredsjednika Federacije BiH, g.Kebu da osigura da lokalne vlasti prepoznaju ulogu lokalnih nevladinih organizacija (udruženja-udruga povratnika, ras. lica) koji bi zasigurno mogli postati (izrazito poželjni) partneri.

Sastanak u Savezu Sindikata RS Sastanak je održan sa Podpredsjednikom Saveza Sindikata RS i stručnim saradnikom. Upoznati smo sa aktivnostima koje je pokrenuo Savez Sindikata RS a sve u cilju poboljšanja zaposlenih i rješavanja nezaposlenih radnika u RS. Neke od aktivnosti su: STOP radu na crno, Program zbrinjavanja 25.000.000 KM – uplata doprinosa za firme pod stečajem nakon čega bi radnici mogli ostvriti pravo na penziju ili pravo na Zavodu za zapošljavanje, izmjena zakonskih propisa o dokupu staža do 3 godine. Predstavnici Saveza su prisutne upoznali sa aktivnostima koji provodi SIRL BIH a u okviru projekta na osnovu čega je zaključeno da će Sindikat RS dati punu podršku ciljevima u projektu .

Sastanak u Zavodu za poljoprivredu: Sastanku su prisustvovali direktor Zavoda sa saradnicima, i predstavnici Saveza. Nakon upoznavanja prisutnih o značaju i važnosti projekta koji Savez implementira, razmatrane su mogućnosti zajedničkog djelovanja. Zavod za poljoprivredu je dao punu podršku projektu i i dogovoreno je da se tokom narednog perioda uspostavi aktivnija saradnja i razmjena informacija o aktivnostima koje se provode na terenu. Zavod je spreman pružiti veliku podršku kada je riječ o edukaciji i stručnoj pomoći po pitanju bavljenja poljoprivredom, stočarstvom, ljekovitim biljem (eksploatacija i plantažiranje) itd .

	<p>Sastanak u Federalnom ministarstvu prostornog uređenja i okoliša – Sastanku su prisustvovali ministar, šef kabineta i pomoćnici ministra. Cilj sastanka je praćenje primjene zakonskih propisa iz oblasti prostornog uređenja i okoliša u FBiH. Predstavnici pomenutog ministarstva su nas informisali o aktivnostima i mjerama koje poduzima ovo ministarstvo po pitanju prostornog plana kao dokumentu razvoja FBiH (ruralni razvoj i socijalno nerazvijena područja – jedinstvena baza podataka u kojoj će biti sadržani statistički podaci od Kantonalnih ministarstava o gustini naseljenosti, infrastrukturi, školstvu, obrazovanju, zdravstvu, privrednim djelatnostima itd) svi ovi podaci će pomoći realizaciji poticaja i pristupima EU fondovima. Prisutnima je predstavljen projekat SIRL-a, ispred ministarstva data je puna podrška realizaciji ciljeva projekta.</p> <p>Kongres Svjetskog Saveza Dijaspore: Savez udruženja-udruga izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH imao je priliku da na Kongresu Svjetskog Saveza dijaspora predstavi projekat „Monitoring održivog povratka u BiH“ kao i ciljeve projekta, data je puna podrška implementaciji projekta.</p> <p>Bili smo u posjeti Ambasadi Japana, prezentirali projekat uz molbu da finansijski podrže i ojačaju postojećih pet Regionalnih centara Saveza. Prijedlog je još uvijek na razmatranju, u narednom periodu očekujemo odgovor.</p> <p>Na Konferenciji u organizaciji Evropske unije, „Charles Kendal & Partners LTD“ i „EURASYLUM“ ; izvršena je prezentacija projekta „Monitoring održivog povratka u BiH“. Na ovoj konferenciji slijedeće institucije su zamoljene za prezentaciju: Ministarstvo za raseljena lica i izbjeglice FBiH, Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica RS, Sektor za izbjeglice, raseljena lica i stambenu politiku Brčko Distrikta, Ministarstvo rada, socijalne politike i izbjeglica Ze-Do kantona, UNHCR, UNDP SUTRA, Hilfswerk Austria, Mercy Corps i odabrane opštine.</p>
<p>Mediji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Radio «Slobodna Evropa» (3 gostovanja u emisiji) - Glas Amerike (1 gostovanje) - RTRS (prilog u emisiji) - Radio «Hercegovina» (4 gostovanja u emisiji) - Štampani mediji (Glas Srpske) - Radio Tuzla, - TV Tuzla (3 gostovanja u emisiji, izjave za emisiju „Povratak“ i informativne emisije), - NTV Hayat (4 reportažne emisije, prilozi u Vijestima u 7), - TV Liberty, - TV Vogošća (2 gostovanja u polusatnoj i jednosatnoj emisiji), - Oslobođenje, - Dnevni list, - Dnevni avaz, - TV KISS, - TV PINK BH, - TV FBiH, - Radio FBiH, - Radio Stari grad (izjava) - BHT1, - FENA, - TV SA - TV KISS, - Nezavisne novine, - Radio Kalman - Radio Donji Vakuf - TV Alfa (2 gostovanja u emisiji) - TV Mostar (2 gostovanja).

Rezime

Vodeći se ciljevima u projektu, naše aktivnosti su bile usmjerene u tom pravcu, što je rezultiralo dole navedenim:

Održane 2 radionice – edukacije monitora

1. «Praćenje – monitoring projekta»
2. «Indikatori u kontekstu praćenja».

Održane 3 sjednice Komisije za izbjeglice i raseljena lica BiH

- pripremljen i podjeljen materijal svim članovima Komisije u kojem su objedinjene pristigle informacije sa terena od 10 monitora iz Regija:
- Sjeverozapad i Posavina– monitori: Uroš Makić (Bihać, B.Luka, Prijedor, Livno, B.Grahovo, Glamoč, Drvar, B.Petrovac, S.Most i Ključ) i Mirjana Šimunović (Doboj, Derventa, Modriča, Odžak, Šamac i B.Brod),
- Sjeveroistok – monitori: Hasan Grebić i Elma Bećar (Milići, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Zvornik, Kalesija i Bljeljina),
- Jug – monitori: Mirjana Guska (Konjic, Jablanica, Prozor, Ravno, Trebinje, Neum i Ljubinje) i Gojko Pantić (Mostar, Nevesinje, Gacko, Bileća, Stolac i Čapljina)
- Jugoistočna Bosna – monitori: Himzo Bajrović (Čajniče, Goražde, Istočno Goražde, Rogatica, Rudo, Višegrad i Ustikolina) i Jela Nogo (Han Pijesak, Sokolac, PAle, Istočno Novo Sarajevo, Trnovo, Foča i Kalinovik)
- TK, Brčko Distrikt – monitor: Zijad Nuhanović i SBK- monitor: Viildana Ganija (Kreševo, Busovača, Fojnica, Vitez, Novi Travnik i Travnik)

Pripremljen je u pismenoj formi i podjeljen materijal svim članovima Komisije (tabele o stamb.jedinicama, Izvještaj o kolektivnim centrima i slike)

Upućeni dopisi istog sadržaja Fondu za povratak BiH i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH i Komisiji za izbjeglice i raseljena lica BiH kao izraz neslaganja nevladinih organizacija sa političkim uticajem u donošenju odluka (prilozi uz Izvještaj)

Upućeni Memorandumima o saradnji na potpisivanje sa 25 opština

Upućen zahtjev lokalnim vlastima da imenuju ovlaštenu osobu za kontakt i saradnju sa lokalnim udruženjima u cilju efikasnije saradnje u narednom periodu na implementaciji projekta.

Održana 4 sastanka sa pomoćnicima ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH

Prezentiran je projekat „Monitoring održivog povratka u BiH“ u Power point-u predstavniku Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS, a u pismenoj formi je prezentiran Ministarstvu za izbjeglice i raseljena lica RS, Odjeljenu za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Distrikta Brčko, Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica, premijeru Zapadno-hercegovačke županije, Ambasadi Japana, Mercy Corps-u, CCI, DEI, DEP, Ministarstvu civilnih poslova BiH, Ministarstvu pravde BiH, Agenciji za rad i zapošljavanje, SERDA, Federalnom Zavodu za zapošljavanje, Ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva RS, Sindikatu RS i FBiH, Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa

3 sastanka sa programerima baze podataka

6 zajedničkih sastanaka sa monitorima u cilju efikasnije koordinacije rada na terenu.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

SAVEZ UDRUŽENJA-UDRUGA IZBJEGLICA,
RASELJENIH LICA I POVRATNIKA U BIH
Union of Associations of Refugees, Displaced
Persons and Returnees in B&H

	☑ Distribucija javnih poziva za rekonstrukciju individualnih stambenih objekata (objavljeno od strane Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS) i distribucija javnih poziva za elektrifikaciju i izgradnju puteva (Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH).
☑ Kontinuirana saradnja sa Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica u cilju rekonstrukcije stambenih objekata, infrastrukture i ekonomske podrške. |
|--|---|